

Костолович М.І. (Україна, Рівне)

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДЛЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

Модернізація освіти в контексті сталого розвитку потребує розгортання інноваційної діяльності у педагогічній практиці, яка характеризується пошуком і впровадженням нових максимально ефективних технологій навчання і виховання.

Теоретичною основою інноваційної діяльності є система взаємопов'язаних понять, ідей, нових знань, методів, припущень, спрямованих на розробку теоретичних положень та методології інновацій. Прикладний аспект відображає напрям з вирішення проблем планування, організації і реалізації нововведень. Кінцевим результатом взаємодоповнюючих складових є досягнення практичного ефекту для забезпечення добробуту суспільства, людства в цілому. Власне, інноваційність як принцип забезпечує умови для розвитку особистості, здійснення її права на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку та досягнення власної і суспільної мети.

Слід зауважити, що інноваційність освітньо-виховної технології не є сталою величиною: рівень цього показника залежить від глибини та обсягу знань, якими на даний час володіють науки і які залучаються до освітньо-виховної дії. Відповідно, сучасні динамічно змінювані реалії розвитку соціуму спонукають до постійного оновлення змісту і форм навчання та виховання, водночас вимагають уважного і критичного ставлення до всього нового.

Саме освіта для сталого розвитку має охоплювати всі сфери діяльності людини і надавати не тільки наукові й технічні знання, а забезпечувати необхідну мотивацію до змін в поведінці у соціальному та природному середовищах на користь сталості суспільства. Це потребує від усієї системи освіти першочергової переорієнтації на принципи сталого розвитку. Такий інтеграційний, екологізований процес підготовки підростаючого покоління є характерною ознакою освіти, орієнтованої на сталий розвиток.

Впровадження освіти для сталого розвитку може здійснюватися через: діалог (налагодження взаєморозуміння та постійного діалогу між суб'єктами освітньо-виховного процесу); навчання (розвиток нових знань, навичок та вмій для впровадження практики сталості в системі природа – суспільство – людина); інформування (доступ до інформації зі сталого розвитку та стану довкілля); маркетинг (надання освітньо-наукових послуг (пропозицій) та суспільного попиту на них).

Відтак, застосування теоретичних засад інноватики в контексті освіти для сталого розвитку буде ефективним за умов створення системи різновекторних інноваційних технологій, основними ознаками якої є концептуальна цілісність, структурна завершеність, цілеспрямованість, функціонально-діяльнісний характер взаємодії її складових, діагностично-результативний супровід на основі визначених критеріїв і показників.

Така система передбачає модифікацію мети, змісту, методів, форм, адаптації освітньо-виховного процесу до нових вимог; розвиток інноваційних компетенцій педагогів, викладачів, методистів, управлінців; застосування культурологічного, інтеграційного, програмно-проектного підходів до формування змісту і технологій інноваційного освітньо-виховного процесу.

Таким чином, зазначені інноваційні ідеї спрямовані на якісно новий результат – формування особистості з екологічним та новим ноосферним мисленням, який, на нашу думку, забезпечується через реалізацію таких аспектів: здійснення інноваційної освітньої діяльності на основі компетентнісного підходу; забезпечення безперервності процесу – постійне або періодичне навчання стимулює і спонукає особистість до набуття всіх тих знань, цінностей, навичок та творчого, невимушеного застосування їх за будь-яких обставин в суспільстві; міжпредметної та міждисциплінарної інтеграції систем знань, орієнтованої на аналіз і розв'язання проблем, ситуацій реального життя, сталого розвитку; цільової інтеграції навчальних програм, планів дій сталого розвитку територіальних громад, населених пунктів, регіонів; організація супроводу професійного становлення фахівця на основі розв'язання ним фахових завдань; участь в спеціально організованих рефлексивно-аналітичних, в проектувальних й освітніх процесах, що спрямовані на емоційне осмислення набутого досвіду, рефлексивний аналіз практичної діяльності.